

Tentoonstelling “Merklappen. Visitekaartjes avant la lettre”



Vrijwel geen lagere school zet 'naaien' nog als vaste les op het uurrooster. Dat was vroeger anders! Eeuwenlang is het naai- en borduuronderwijs even belangrijk als lezen, schrijven en godsdienst. Om aan te tonen dat meisjes deze vaardigheden onder de knie hebben, maken ze een merklap of tekendoek waarop verschillende borduur- en naaisteken worden uitgetoond. Een soort diploma of visitekaartje!

De doeken bevatten verschillende motieven. Afhankelijk van de periode en de locatie vindt men bloemen en planten, dieren en religieuze taferelen of monogrammen (beginletters van namen) terug. Waarschijnlijk worden stichtelijke teksten voorgelezen tijdens de borduurlessen. Heel vaak komt het alfabet voor op de tekendoek. Dit betekent dat de maakster niet alleen kan naaien, maar ook geletterd is en het huishoudlinnen met geborduurde letters kan 'merken'.

De naaisters zijn meestal tussen zes en achttien jaar oud. In Turnhout krijgen ze vanaf de 17^{de} eeuw onderwijs van de begijnen of van de zusters van het Heilig Graf. Later worden - vooral welgestelde - meisjes naar pensionaten gestuurd. Ook daar speelt het handwerkonderwijs een belangrijke rol. Het katholieke onderwijs besteedt tot diep in de 20^{ste} eeuw elke namiddag aan handwerklessen voor leerlingen tot en met het achtste leerjaar. In de jaren zestig blijven nog slechts enkele uren per week over voor het aanleren van basissteken, naaien, breien en haken.

Vanaf 16 mei loopt in het Begijnhofmuseum een tentoonstelling rond deze tekendoeken, stoplappen, techniekklappen of ook wel pronkrollen genoemd. Naast een deel van de eigen collectie worden exemplaren van het Heilig Graf en van het heemkundig museum in Kontich getoond. Het educatieve en maatschappelijke verhaal komt eveneens aan bod in de expo.